

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „
Na štvrt roka . . . . . — „ 60 „

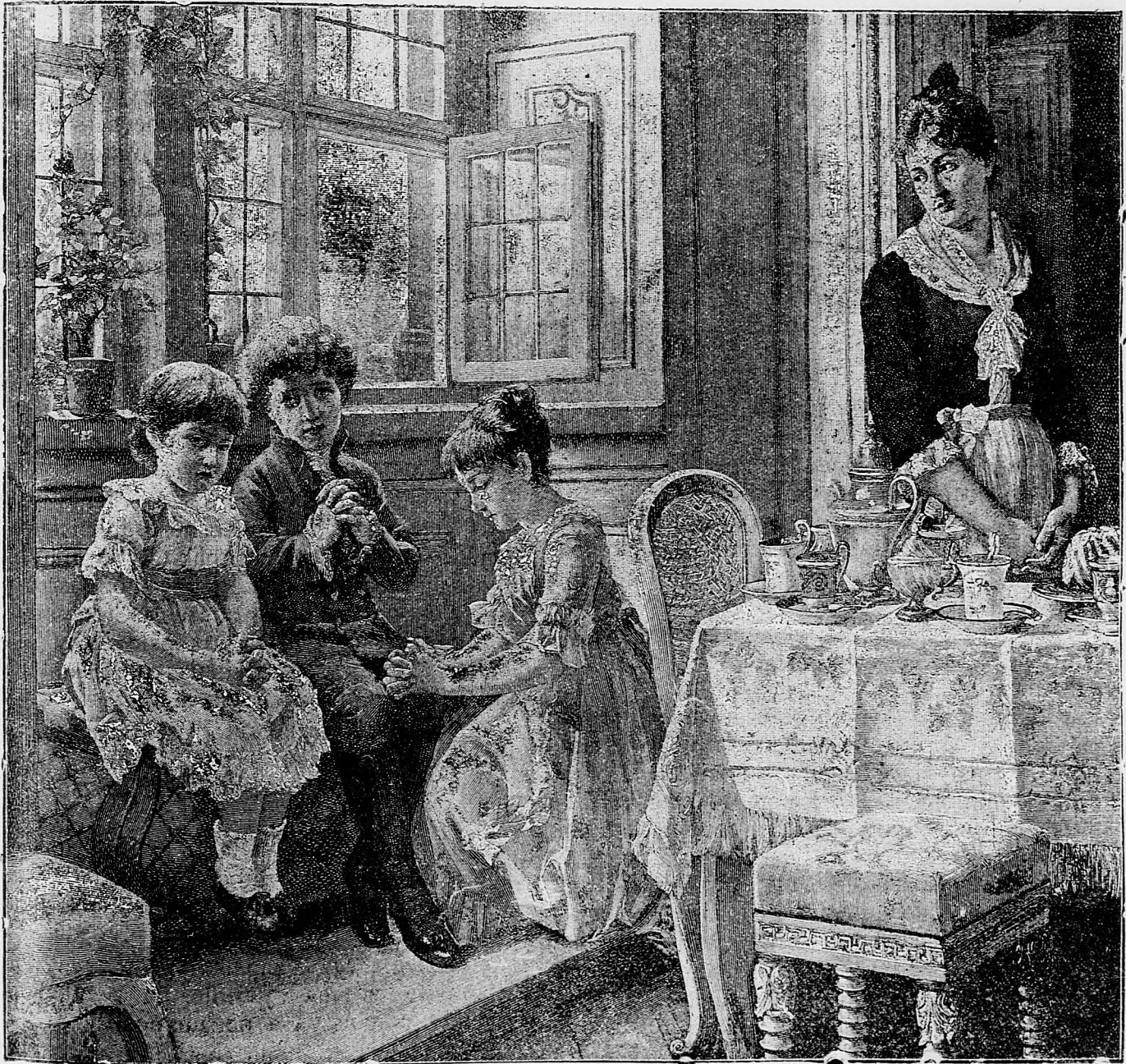
Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Chlieb náš vezdejší daj nám dnes.

Jeho Eminencia KLAUDIUS VASZARY,

kardinal, knieža-primaš Uhorska, arcibiskup ostrihomský
nasledujúcu reč držal pri otvorení valného shromáždenia spolku Sv.-Štefanského :

Slavné Valné Shromáždenie!

Jako v materialnej ríši prírody pozorovať sa dajúci podivuhodný poriadok a súzvuk tie trvanlivé a premenné nezmenujúce zákony udržiavajú, ktoré od Stvoriteľa pochádzajú a pred ktorých silou všetky bezdušné tvory sa kloniť musia : tak aj v tom duchovnom svete, ktorý slobodnovoľní ľudia tvoria, život spoločenský založiť, udržať, pravdu a spravodlivosť platnými urobiť a ich hájiť, auktoritu a cti panovanie upevniť a zabezpečiť, utvoriť opravdovú slobodu, rovnoprávnosť a bratstvo a ich koiť jedine na ustanoveniach Božích sa zakladajúcimi zákonmi je možno.

Od Boha neodvyslymi chce urobiť spoločnosť a štát je také usilovanie, ktoré štátny poriadok a organismus úplne prevráti.

Slub Istiveho svodeu rajskeho „eritis sicut dii“ (budete jako bohovia) už ani v osúdu prvého páru ľudského sa nehodil; a nehodil sa ani v jednej jedinej za šesťtisíc rokov konaných prób.

Ponevác nikdy sa nenašiel hockde na zemi taky štátnik, ktorý by bez Boha založil bol býval štát, nenašiel sa nikdy zákonodarca, ktorý by spoločnosť bez mravov bol sriadil.

Už v tej najstaršej dobe forma štátu bola theokratia: hlavy štátu v Božom mene prevádzajú moc; . . . literaturu, zákony, ustanovenia duch náboženský oživuje.

Keď sa zjavilo na zemi kresťanstvo, cez storočné prenasledovania zbraňou pravdy a lásky zaujalo srdcia.

S pomocou týchto založilo si auktoritu a panovanie. V mene týchto postavilo si ten búram storočným víťazne dolajúci hrad, medzi ktorého múrami nielen záplavom kmenov barbarských napadnuté národy hľadali úchylok, ale našla obranu i veda, poživala ulahčenie a potešenie bieda a bolesť.

Neotajiteľná skutočnosť je to, že zdarná práca cirkve verne sa zrkadlí na náhladoch, mravoch, zákonodarstve a na všetkých ustanoveniach človečensstva, práve preto prekvapuje nás, že v novších časoch vždy väčší a väčší priestor zaujíma také usilovanie, dľa ktorého spoločnosť ľudská celkom sa chce zbaviť toho blahodarného vplyvu, ktorý naňu pôsobila cirkev a ktorému jedine môže ďakovať svoju veľkosť a slávu, svoju silu

a moc. — Asi pred storočím odznelo z úst jedného veľkonárodného štátnika proti cirkve katolíckej tieto slová: „Retire-toi de partout, où nous posons les pieds. Retire-toi de notre science, de notre philosophie, de notre littérature, de notre législation, de notre société, de notre politique, enfin, de notre politique surtout.“

„Notre avenir c'est la sécularisation absolue.“

„Odtiahni odvšial, kam my vkročíme. Odtiahni od vedy, filozofie, spisby, zákonodarstva, spoločnosti a politiky našej — zvlášte od našej politiky. Naša budúcnosť je všeobecné štátnenie.“

A vláda tohto veľkého národa zavrhol každú pletu, ignorovala každú spravodlivosť, bez pozoru nechala každú uznanlivosť, nič nedbala na storočné práva, ale bezhraničnou nenávisťou napadla cirkev, zakázala jej nemlúvňa na ramena brávať, domácnosť posvetiť, zachytiť oči umierajúceho; odňala cirkevný majetok, ústavy, školy, nemocnice, sotrela meno „Svätého“ jedného vo svete najmilosrdnejšieho človeka, nebohého paulanskeho Vincencia.

Cieľ nebol jedine soštátnenie, ale úplne zničenie cirkve.

V jedných ešte i teraz žije tento úmysel, jako vysvitá z listu parížskeho arcibiskupa, písaného presidentovi republiky, v ktorom medzi iným píše: Štát mnoho galiby môže urobiť cirkvi, ale ju zabiť sa mu nezdará. Cirkev už inšie nebezpečenstva poznala, už inšie búrky prestála a ešte žije v srdci francúzskom; tam budem na tých pohrabe, ktorí sa chlúbia ju zmoriť.

Iný štát nie takouto drzosťou, ale diplomatickou hladkosťou a pod heslom „slobodná cirkev v slobodnom štáte“ chce soštátnenie dosiahnuť.

Uznám cirkev — takto hovoril štát — že cez storočia veľmi mnoho si sa natrápila somnou, učila si ma, cvičila, vychovala, k samostatnému myšlieniu a konaniu priviedla.

Uznám, ty si zapálila faklu vedy predomnou, ty si ma vyviedla na svetlo pravdy zo tmy pohanstva a nevedomosti.

Uznám, ty si mi osvietila myseľ, sošlachetnila srdce, zobudila k povedomiu človečensstva, bránila moje práva, napred priviedla hmotný a duševný blahobyť.

Ale konečne uznaj i ty, že už raz som plnoroký.

Buďme po tomto oddelení spoločnosti, jedon od druhého neodvislí, keď i cudzí, ale nie nepriatelia, kráčajme paralelne popri sebe, bez toho, že by sme sa dakedy stretli a jedon do druhého udreli.

Dovol, nech moje zákony, ustanovenia, veda, školy moje a mravy sú cele neodvislé.

Dovol mi tými stopami stúpať, ktoré duch terajšej doby mi vymeral, by som neodvysle od tvojho vplyvu a bez podpory auktority tvej kráčať mohol po cestách novšej ustanovenosti a účelu môjho.

Táto separatistická theoria je následok toho politického naturalizmu, ktorý pápež Pius IX. zatracoval, tojest jakoby ideám štátu najlepšie zodpovedalo a absolútna požiadavka napredovania obecenstva bola, pri utváraní a riadení ľudskej spoločnosti náboženstvo celkom bez ohľadu nechať, jakoby toto ani neexistovalo.

Toto namáhanie je výpliv toho nebezpečného návalu, dľa ktorého otázka pozitívneho náboženstva je vecou tolko výberu a chuti, štát ale nech je neutralný a ľahostajný oproti každému náboženstvu. Táto separatistická theoria so zahalenými frazami sa usiluje pochybovanie vážne mysliacich odstrániť: pod heslom „náboženskej rovnoprávnosti“ hlása požívanie náboženskej slobody, jednako sľubuje katolíkom, i všetkým uznaným sektám, právnú bezpečnosť a ochranu, aby každý dľa poriadku svojho náboženstva žil a z toho plynúce práva a povinnosti slobodne konať mohol, — predsa ale tak robí, že zákony týkajúce sa náboženstva jednako užíva na rozličné a protivné články majúce sekty.

Ten štátnik ale, ktorý to štátne „slobodná cirkev v slobodnom štáte“ hlásal, ani sám nevedel ho takto previesť, ponevác pod zábarkou vzdelanosti a civilisácie, hneď zase suverenity štátu či samovoľne či z nútnosti také protivy zostavil, ktoré cirkev prijať nemohla — a takto slobodnou hlásaná cirkev pod samopašnú zpravu slobodného štátu prišla.

Mámli spomenúť, že — ponevác náhlady náboženské nejsou čisto theoretické, ale i praktické — to vyššie spomenuté pokračovanie jako je súce shodu nielen rozličného, ale i toho istého náboženstva zakaliť? spoločenský pokoj a tichosť zničť.

Slavné Shromáždenie! Pilne pozorujúc na zo dňa na deň sa ukazujúce zjavy, môžeme z nich zatvárať na veľkú chorobu ľudstva. Nieto jedného jediného národa v Europe, ktorého spoločnosť palčivé rany by netrpela. Nieto národa, ktorý by buď vonkajší, buď vnútorný

pokoj aspoň na krátky čas garantovať môhol. Prečo toto horúčne postavenie? Azdaj čo nám chýba? Veda? spisba? priemysel? kupectvo? bohatstvo? Veď v tých, čo sa hmotného polohenia týka, väčší pokrok patrí cez desaťročia, ako predtým cez storočia! Máme železnice, parolode, telegraf, telefon, električné svetlo, burzu; máme banky, množstvo zákonov, stroje, morné zbroje; pre kratochvílu a zábavu miestnosti poriadne a neporiadne; — máme — povedať by som môhol — bezhraničnú slobodu individuálnu.

Azdaj čo nám chýba? Chýba nám: duševný, nábožensko-mravný život. Theorie našej doby, mravy privátneho života a politické náruživosti otravily. Nepoznáme na uhorskú spoločnosť. „Rúbanie, hynutie, upádanie všady! Mravy, vlasť, Bôh; prázdne pochopy!“ Nie ja vravím zatracujúci výrok tento, ale noviny píšu! Nech ktokolvek číta od 1-ho t. m. vyššie časopisy, každý — bez rozdielu stránok — sa žaluje nad mravným úpadkom našim. Čo za liek oproti? Mosíme sa navrátiť k Bohu! V tejto práci ale veľká úloha čaká na nás! Prvý sv. Kráľ náš, ktorého meno spolok náš nosí, do veľkej jednoty katolicizmu sriadil národ.

Buď teda heslom našim! Sme katolíci a zostaneme nezlomne verní cirkvi a jej hlave; sme uhri a zostaneme nezlomne verní vlasti našej a kráľovi nášmu.

Keď veľdôst. a dôst. predsedom spolku za neunavnú účinnosť jejích v mene spolku najhlbšie vďaky, pánu podpredsedovi a ostatným pp. úradníkom vrúcne poďakovanie oddávam: valné shromáždenie za otvorené vyhlásujem.

Daň a smiech.

Keby ešte dajaký človek pochyboval, že ľudová strana len pre náš ľud žije a pracuje, ten ako každý iný sa môže toho presvedčiť na tom návrhu, ktorý naši vyslanci predložili krajinskému snemu u príležitosti pojednávania rozpočtu ministerstva financií.

Dva návrhy to byly, ale oba majú ten istý cieľ, aby sa ľarcha dane zmenšila a jej výplata ľahkejšia bola.

Štefan Rakovszky a Mikuláš Lepsényi od ľudovej strany, mudrou, zrnitou rečou poukázali, že pozemková daň je u nás v Uhorsku väčšia, ako temer v celom svete, a že výplata dane ešte väčšiu biedu pričínuje zvláštne roľníkom, keď musia žito a iné zrná najprv na trhu alebo jarmoku predať, veľmi mnohokrát

aj z veľkou škodou, aby hotové peniaze mohli štátnému úradu priniesť.

To je veru tak. Celý svet to vie. Aj minister financií a všetci jeho tovaryši nemôžu to zapírať.

Jeden s tých pomenutých vyslancov zaukázal aj na to, že tí, ktorí s takým žitom a s iným zrnom na burzu (tržište) idú špekulovať a gšeftovať, a tam vyhrajú za pár dní tisíce a tisíce, tí neplatia nič dane.

To je tiež pravda, holá, o ktorej sa presvedčiť môže každý človek a každý deň.

Hospodári sa trápja, namáhajú sa pri roľkách svojich, a platia milliony do štátnej pokladnice, avšak špekulanti a burzianeri pohodlne žijú si a neplatia nič. Toto je prvou a najväčšou príčinou biedy hospodárstva.

Kto by sa ešte čudoval, že zbožie nemá ceny a že bieda roľníctva zo dňa na deň väčšia bude, keď zlá hospodárska politika vlády je príčinou, že pre veľké clo, pre mýto na hraniciach nemôžeme vyvážať naše zbožie do Nemecka a Francúzska; a pri tom vláda dovolila dovážať k nám zbožie z Ruska a Rumuňska, za ktoré sa len veľmi malé clo platí na našich hraniciach, ba bohatým parným mlynom odpúšťa sa i toto malé clo, aby to cudzie zbožie tu zomlely a múku z neho zase von vyviezly, ale znížia s ním cenu nášeho dobrého žita, ktoré hospodári lacno musia predávať.

A tí, čo tak špekulujú a gšeftujú na škodu roľníctva, neplatia žiadnu daň, keď hospodárstvo temer spadne pod farchou dane, lebo dokázano je, že len na peštianskej burze viac žita predajú na papieri, nežli urodí sa za sto rokov v celom Uhorsku, následovne hospodári musia vychodiť na mizinu, a špekulanti a figliari bohatnú na milliony. Spravodlivosť teda káže, čo rezolučný návrh pána Rakovszkého odporúčal, aby tí špekulanti a burziáni tiež platili daň za tie milliony a milliony gšefti, ako v iných krajinách, a nech vláda zmení oddanenie ťažké hospodárstva.

V Rakúsku už zmenili pozemkovú daň; teda ľudová strana rečou pána Rakovszkého nepíta nemožnosť, ale len to žiada, čo už vláda liberálna ustami ministrov financií mnohokrát zaslúbila. Sľuby sa dajú, a veľmi ľahko, ale sa nedržia. Kto by tým veril?

Lebo keby tie sľuby tí páni ministri aj zadržat chceli, to by dost času mali, vykonať, čo zaslúbia. A keby vážnostlivo chceli farchu hospodárstva zmeniť, to by vyrazivo odporúčali snemovnej návrh rezolučný Rakovszkého, a liberálna strana by ho potom prijala.

Nuž ale čo sme to videli v krajinskom sneme? Po krátkej reči ministra financií, pána Ladislava *Lukácsa* nasledovalo hlasovanie a liberálna strana odvrhla ten blahomyslený návrh. Hospodár nech platí daň, alebo nech ide do Ameriky; a burziáni, špekulanti a figliari zostanú tak na večny vek slobodní oddanenia.

Že naši hospodári čo môžu očakávať od liberálnej strany, to sa vysvedčilo, keď pán Mikuláš *Lepsényi*, pozaiste následkom odvrhnutia návrhu Rakovszkého, odporúčal, aby roľníci svoju daň žitom a inakším zrnám mohli platiť. *Smiech* bola celá odpoveď, čo liberálna strana na tento návrh pána *Lepsényiho* dala. Aj pán minister financií, Ladislav *Lukács* sa smial a robil posmech s tohoto návrhu, že vraj to by jeden žitom, druhý čižmami, tretý článkom novín platil svoju daň.

Hospodári naši, ako celá naša krajina sa nebude smiať na žarte ministra financií, pána Ladislava *Lukácsa*, ani na smiechu celkej liberálnej strany, ale podpíše každý, čo pán *Lepsényi* odpovedal ministrom, že vojsko zo žita žije, ale nie článkom novín. A pre vojsko, ako pre štát lepšie by bolo, keby žito a inšie zrná od hospodára dostal, nežli od špekulantov, lifierantov, ktorí aj na hospodárovi chcú vyhrať, aj na vojsku. Preto by hospodár a štát dostal ten zisk, ktorý teraz špekulanti majú, a vojsko tiež by malo lepší chlieb.

Keby ľudová strana už bola v krajinskom sneme v množnosti, ako je liberálna strana, tedy by už návrh Rakovszkého, ako *Lepsényiho* zajtra zákon bol, a hospodári v celom Uhorsku mohli by sa smiať; pri posmechu pána ministra financií a celej liberálnej strany môžu plakať, za to špekulanti a burziáni ďalej budú sa smiať, lebo môžu ďalej gšeftovať na milliony a neplatia žiadnu daň. Y.

POLITICKE CHÝRY.

Náš kráľ Františ Jozef behom apríla bude cestovať do Petrohradu k návšteve, ktorú učiní náš panovník u rushého cára, ktorý vlni navštívil vo Viedni kráľa nášeho. V Petrohrade sa už chystajú k tejto návšteve; cár sám vyrobil jej program, ktorý tieto dny doniesol náš vyslanec diplomatický z Petrohradu do Viedne. Po návšteve nášho kráľa príde tam nemecký cisár z manželkou; a s nima talianský následník trónu s manželkou, potom černo-horský panovník a druhí vysokí hostia. Konečne predseda francúzskej republiky Faure príde do Petrohradu. Náš kráľ stupí na cestu 25. apríla a zostane štyri dny v ruskom hlavnom meste; 1-ho mája už zase bude vo Viedni. Tieto panovnícke návštevy dajú nám tú dôveru, že

pokoj Európy nebude trublenný, aspoň medzi vládami veľkými.

Protestantom otvárajú sa oči. Kalvíni a luteráni veľmi počínajú sa žalovať na ten „nový poriadok“. Biskupi kalvínov a luteránov hlasovali v snemovni magnátov na tie cirkevno-politické zákony a teraz protestanti s boľavou vidia, že celé prôvody ich ľudu oznamujú sa, že chcú žiť bez náboženstva.

Nad týmto smutným zjavom žalujú sa i debrecínske noviny „Protestáns Lap“, v ktorých jeden protestant píše takto: „Na mnohých miestach veľká čiastka, ba polovica snúbencov neprijíma cirkevné požehnanie; inde veriaci bez kňaza a bez kántora vykonávajú občianske pohraby, na mnohých miestach vydržujú občianske krsty. Čo znamenajú tieto skutky, či snáď to, že nábožnosť vyvíja sa a rastie? Nie, lež strašne dokazujú, že zmenšil sa nielen dôchodok, lež i každodenný chlieb duchovných, zmenšil sa počet privrzcov náboženstva a narástla horkosť cirkevných mužov... Už sme tak v porúchanej pevnosti, ako stráž obklúčeného hradu, ktorá nie v boji, lež v smrti hľadá svoju spásu.“

Takto, hľa, žalostia i protestanti nad horkým ovocím toho nového poriadku. A páni liberáli predsa za „užitočné“ vyhlasujú tie nové zákony. Nech, vraj, kňazi učia a nech nehuckajú ľud.

Nuž a ktože nahuckal tých Maďarov-protestantov, aby hufom vystupovali zo svojej cirkve? Prečo nevystupujú z Cirkve, chvála Bohu, naši Slováci? Keď slovenskí kňazi nesvedomito, vraj huckajú a náboženstvo neučia, ktože je príčinou, že nie Slováci, lež Maďari chcú žiť bez náboženstva?

Keď ľudová strana hucká ľud, prečo vystupuje ľud z cirkve len tam, kde ľudová strana nezvítala? Preto, lebo ľudová strana rozširuje zbožnosť, udržať chce vieru a kresťanskú mravnosť; preto neodpadujú ľudovi voličia od Boha, lež len tí Maďari-protestanti, ktorí nesúhlasia s ľudovou stranou.

Poslali ich do Debrecína. Známo je, ako poľuje sa u nás na tých novinkárovi, ktorí nepáčia sa liberálom. Naš „Krešťan“ najlepšie by vedel o tom vyprávať, lebo veru na žiadne noviny tak nečítajú, ako na „Krešťana“. Lanského roku 19-ho novembra Zoltán Biró a J. Janda zažalovaní boli, že odsúdeného J. Knézitsa „vychválili“. Porotný súd peštiansky osvobodil ich, avšak štátny zástupca appelloval a kúria zničila oslobodzujúci výrok, následkom čoho zase príjdu pred porotný súd. Lenže teraz minister pravosúdia preložil ich súdiť do Debrecína, kde sú kalvíni vo väčšine. Či snáď preto, aby súdenie kat. kňaza ľahšie previesť sa mohol v kalvínskom Debrecíne?

Slzy židovsko-liberálne. Už aj židia počínajú slzy roniť nad vystaňovalcami zo slovenských strán Uhorska. Noviny „Pester Lloyd“ lamentujú nad tým, že ubohí vystaňovalci „najlepšie roky“ a „najlepšie sily“ strovia v službe iných, cudzích národov. Nuž pravda, i židom musí byť ľúto, keď ubohí, vyčísaní Slováci uchodia za more, lenže táto ľútosť žido-liberálna nepochodí z lásky oproti slovenskému ľudu; ľutujú vystaňovalcov preto, pretože nebudú mať lacných robotníkov, sluhov a služiek. Nebude im mať kto husy kŕmiť, deti pridávať a slúžiť im chůtkam. Že Slováci prichádza k rozumu, to mrzí mnohých úžerníkov. Mrzí ich, že Slováci trápia sa chce radšej za morom, ako by mal stráviť „najlepšie roky“ svoje v službe židovskej. Niet divu, že do kosti vyčísaný ľud opúšťa vlasť svoju, v ktorej nemá

nič vlastného. Dane sú nerovno podelené a práve v najchudobnejších obciach sú najväčšie prirážky platia 182% prirážok, v Pravoticiach 197%, v Podhradí 120% atď. Nuž hľa preto beží ľud do Ameriky.

S tým nepomôže sa ubohému ľudu, keď nútiť ho budú na liberálnu stranu. Najprv učiť sa má ľud, čo mu je potrebné, aby sa naučil písať, rátať a brániť sa proti úžerníkom. Slovenské dieťa nič nemôže sa naučiť, keď ho nenaucia brániť sa; ako že môže potom milovať a brániť kráľovský trón a vlasť svoju?

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 17. marca.

Br. E. Dániel, minister obchodu predstrel návrh zákona o štyroch novších vicinálnych železničiach a o zaokrilí výdavkov súčasnenia sa Uhorska výstave francúzskej v Paříži roku 1900.

Pri pojednávaní rozpočtu ministerstva pravosúdia L. Rátkay ponosoval sa, že knihy o pozemkoch sa nie najlepšie vedené a žiada, aby všade hneď previedli úrady znače nie pozemkoch do tých kníh. Minister pravosúdia Erdély pouzná, že staly sa chyby v knihách o pozemkoch, ale že je ľud (?) sám príčinou tomu, lebo sa neoznamuje na úrade. Barabás žiada, aby štát za tie šesť milióny zlatých, čo pravosúdia prináša cez rok, ustávajú pohodlné budovy pre súdy; a ponosoval sa, že súdy teraz už nedržia križ na stole pri prísahe. Minister Erdély odpovedá, že každý rok stavajú sa také budovy. Štefan Rakovszky zakričí ministromi: A o križa nepoviete nič? Predseda Szilágyi: Pán minister už dokončil svoju reč. (Smiech) S týmto aj bolo dokončené pojednávanie rozpočtu ministerstvu pravosúdia.

Nasledovalo všeobecné pojednávanie rozpočtu ministerstva financií; Neményi odporúča rozpočet. Kossuth žiada, aby tento rozpočet vykázal pravdivý stav Uhorska; potom hovoril ešte proti vyrovnaniu s Rakuskom. Arányi polemisoval s Kossuthom a hovoril o reforme dane poznamená, že nikde daň pozemkov a búd je tak veľká, ako v Uhorskom. Konečne Meltzl interpeloval ohľadom spojenia uhorských a rumunských železníc.

Zasadnutie 18. marca.

Štefan Rakovszky ku rozpočtu ministerstva financií takú výbornú reč držal, že všetci vyslanci, ktorí sa nie na strane vláde, gratulovali rečníkovi. V tejto reči poukázal, že v Uhorsku s tisíckrátmi daňmi (porciami) mučia každého človeka, len špekulanti a burziáni neplatia daň. Zemanstvo v zákonoch roku 1848 zrieklo sa výhody oslobodenia od dane a teraz túto výhodu požíva moderné zemanstvo špekulantov a burziánov pri škriňách preplnených cennými papierami. Títo neplatia porcie, trebárs mnohokrát za pol hodiny vyhrajú tisíce a tisíce zlatých. Potom poukázal

na utrapy a biedy nášho roľníctva, ktoré tolko dán platí, že jemu nezostane dosť na život; a keď neplatí tie náramné dane a všelijaké poplatky, predajú mu celý majetok až do ostatného klinca. A vláda nestará sa o hospodára, len o exekúciu. Rečník ďalej poukázal, že v Rakúsku vlní, trebárs to rakúsky minister financií nechcel, snem krajinský o pol treťu milióna znížil pozemkové dane, lebo snem rakúsky nezastupuje špekulantov a burziánov, ale prospech ľudu, bárs pokladnica štátna rakúska tiež nie v stave tom, aby dary rozdávať mohla. A potom v Rakúsku pozemková daň menšia bola, aj pred tým znížením vlní, ako je oddanenie to isté u nás v Uhorsku. Pozemková daň priniesie na rok dľa rozpočtu ministerstva financií 32.419,716 zlatých, budová daň 10.230,000 zl., výrobová daň 19.160,000 zl., ktorej čiastku veľikú platia remeselníci, a proti tomu oddaneniu hroznému všetké akcijné spoločnosti, čo dávajú dividendy 8 až do 50 zl. po sto za rok, ako aj všetké banky a iné financovné ústavy všetko v celom neplatia viac cez rok ako len 2.892,000 zl. dane. Rečník ešte poukázal na to, že minister financií už dvaráz sľúbil oddanenie burzy, a keď mu to povedali, aby ten svoj sľub už ráz zdržal, minister sa vyhovárал na to, že skorej treba burzu reformovať, čo to oznámi, že on ešte chce veľmi dlho čakať, aby burza dosť času mala brez oddaneniu milióny vyhrávať. Rečník z toho vidí, že nechcú burzovú daň doviest, a e ani pozemkovú daň nechcú snížiť, preto on zadáva návrh resolučný, v ktorom sa nakláda vláde oddanenie burzy a sníženie pozemkovej dane.

Telegdy nasledoval potom a žiadal úpravy pr, pálení liehu, ako aj takú podporu pre malý priemysel aby teoto môhol konkurovať s veľkým priemyslom, *Okolicsányi* poukázal na úpadok pestovaniu doháňu, ako a na nesprávnosť okolo regálu v obciach, a žiada, aby vláda prekázala to, žeby na veľkú škodu obecensťva regál v obciach dalo sa na árendu takým spolkom, ktorí nedajú dosť garancii, alebo takým jednotlivým špekulantom, ktorí vyárendujú regál na pôde celej stolice. *Polónyi* ponosoval sa, že vláda nehľadí dosť na dobré mravy, ale podporuje, aby krčmi v celej krajine rozmnožovali, a že aj zákon proti úzere v krčmách sa neprevádza; a žiada, aby skutočne trestaní boli takí krčmári, ktorí opilosť ľudí využijú a dajú takým trúnok alebo úver više dvoch zlatých. *Brázay* poukázal, že oddanenie veľmi potrebujú reformu od cukru a liehu. Minister financií, *Lukács* odporučal rozpočet ministerstva, ktorý vraj je čistý obraz peňažnej, a nie štátnej administrácie; hovorí proti návrhu *Rakovszkého*, lebo že treba ešte čakať, či sa obchod na burze nepremení, a že najprv rozhodnúť treba, či tá žiadosť na sníženia pozemkovej dane je iste taká, ako to *Rakovszky* hovoril; tým druhým rečníkom minister sľúbil, že do povahy vezme žiadosť, nakoľko sú oni opravidivé. *Rakovszky* poukázal ešte raz ľudü roľníctva a odporučal sníženie pozemkovej dane. *Lukács*, minister financií, zase proti návrhu *Rakovszkého* hovoril, načo nasledovalo hlasovanie a liberálna strana odvrhla návrh tento.

Zasadnutie 19. marca.

Nasledovalo pojednávanie podrobné rozpočtu ministerstva financií.

Štefan Rakovszky pri položke direktcii financnych odporučal, aby direktcia financná z Dolného Kubína preložená bola do Ružomberku, čo sama tá direktcia žiadala; rečník od ružomerského vyslanca, ktorý k

vládnej (liberálnej) strane patrí, očakával, že tú žiadosť poručať bude ministromi. Minister *Lukács* hneď odpovedá, že veru on a vláda chcú tu direktciu z Dolného Kubína preložiť, ale že sa ešte nie istí v tom, či do Ružomberku alebo do Lipt. sv. Mikuláša.

(Tú direktciu môžu nahat v Doln. Kubíne, a novú postaviť v Luptove. Redakcia *Krestana*.) Viac vyslancov žiadali postavenie daňového úradu v jejich okresoch, *Polónyi* aj polepšenie platu nižších úradníkov daňovných. Minister *Lukács* sľúbil, že aj tie žiadosti vezne do povahy, okrem tej úradníkov, ktorí vládu nectia, keď taku agitáciu činia.

Gr. *Benyovszky* pri položke direktnej dane hovorí o vzrástani prirážkovej obecnej dane. Mikuláš *Lepsényi* poukázal na biedu roľníctva a žiadal, aby sa daň mohla platiť nie len hotovými peniazmi, ale i zbožím, ktoré vojsko potrebuje; pre ktoré aj lepšie by bolo, keby z pravej ruky dostalo zbožie, a nie z druhej a tretej, totižto z ruky líferantov. (Veselosť na liberálnej strane.) Minister *Lukács* hneď odpovedá, že nemôže prijať návrh *Lepsényiho*, lebo keď by sa to stalo, tak by obuvník chcel vyplácať daň obuvou a novinkár časopiseckými článkami. (Smiech.) *Lepsényi* na to vyhlási, že vojsko potrebuje zbožie, ale články časopisecké nepotrebuje. (Veselosť na opposicie.) Liberálna strana nepríme návrh *Lepsényiho*.

Popovics, vyslanec horvátsky hovoril o výmeru nápojov a pýtal sa ministra, kedy splní sľub ministra predešlého *Wekerlého* ohľadom zrušenia výlučného práva vymeriavania nápojov v Horvatsku. Rečník v druhej reči odporučal, aby sa sotrel štempel za inšeráty v novinách. Minister *Lukács* odpovedá, že aj toto vezme do povahy.

Berlicska a *Péchy* ponosovali sa, že pestovatelia doháňu sa zmení, čo je na škodu krajine. Minister *Lukács* to dopustí, ale myslí, že vláda nemôže za to, že Francúzsko nechce u nás kúpiť doháň.

Ján Molnár (ľudovej strany) žiada, aby vláda pokračovala na rozmnoženie soľných úradov. Ešte *Popovics* hovoril o predaji štátnych majetkov horvátskych, načo minister sľubom odpovedal, a s týmto sa dokončilo pojednávanie podrobné rozpočtu ministerstva financií.

Zasadnutie 20. marca.

Predseda Láug predostrel prosby sluhov pri prešporských súdov ohľadom polepšenia platu, ktoré sa vydaly vyboru, minister *Erdélyi* tri návrhy zákonov pravosúdnych, ktoré vydali patričnému výboru.

Potom snemovňa vyzdvihla imunitné právo a vydala vrchnosť pre duellovanie obžalovaných nasledujúcich vyslancov: O. Ivánka, L. Holló, Františa Kossutha, K. Lénagádyho, a Fr. Podmaniczského, tohoto ostatného pre urazenia cti.

Raferent *Smidt* predostrel potom imunitnú záležitosť *Štefana Rakovszkého*. Noviny „Pressburger Tagblatt“ doniesly jeden článok, ktorý *Rakovszky* písal pre noviny „Alkotmány.“ Prešporské noviny sa napytaly skrz telefon, či môžu ten článok po nemecký vydať; *Rakovszky* poukázal, že on to nedovolil, ale súd predseda žiada, aby ho snemovňa vydala pre ten nemecký článok, a nie pre uhorský, ktorý *Rakovszky* písal.

Ján Molnár opat poukázal, že *Rakovszky* nedal plinomocenstvo tým prešporským novinám uverejniť ten článok. Fr. *Kossuth* je tiež tej mieny, že *Rakovszkého* nemá vydať snemovňa, lebo v mene *Rakovszkého* barkto mohol telefonovať, a keď *Rakovszky* hovorí,

že on netelefonoval, to mu sa musí veriť. *Makfalvay*, Jul. *Lukács* oproti vydaniu hovorili, *Gajáry* je za vydanie. Pri hlasovaní Erdély, minister pravosúdia, *Fabiny* bývalý minister pravosúdia a druhí vyslanci na vládnej strane sú oproti vydaniu, ale vládna strana predsa len vydala *Rakovského*, ako aj *Mikuláša Lepsényiho*, ktorého súd žiadal vydať, lebo v jeho tlačiarňi sa stalo telesné urazenie.

Zasadnutie 22. marca.

Predseda *Berzeviczy* predostrel prípis stolice békéskej a zalanskej oproti povýšeniu kvóty.

Snemovňa bez debatty prijala zprávu o záverečných štátnych účtov na rok 1895.

Minister vnútra, D. *Perczel* odpovedal na interpelláciu *Horánszkého*, že nie pravda, žeby prenasledovali v udvarhelyskej (Sedmohradsko) stolice takých voličov, ktorí s opozíciou držia; jeden žandár, ktorý bol vynesený, už je trestaný. *Horánszky* poukazuje mnohými príkladmi, že náramné je prenasledovanie politické v tej menovatej stolici, kde vrchnosť trápi voličov, ktorí sa nie na strane vládnu; nemôže vziať odpoveď ministra v známosť. Strana vládna ale vzala.

Minister *Perczel* potom odpovedal na interpelláciu *Mikuláša Lepsényiho* v náležitosti matrikára v *Lednici* a v *Lopašove*. Minister hovoril, že *Lepsényi* nedostal dobrú informáciu. *Lepsényi* poukazoval, že minister je zle informovaný. Po krátkej odpovedi ministra snemovňa vzala ju v známosť.

Zasadnutie 23. marca.

Predseda *Szilágyi* predostrel prípis gr. *Geiza Andrásyho*, dľa ktorého zložil mandát vyslanca.

Snemovňa potom bez debatty prijala návrhy zákonov o sporádanie hranice stajersko-uhorskej, ako i bukovinsko-uhorskej, o sjednotenie s Talianskom ohľadom chorých nemajiteľných. Návrh o matrózov námorského obchodu snemovňa po krátkej debatte prijala.

Vzorný matrikár.

Litografický chýrnik s nasledujúcou inper-tinentiou začína pojednávanie tlačové: „Známe je, nakoľko nenávidia zvlášte kapláňovia a civilných matrikárov, ktorých vnovšie „civilnými farármi“ radi ich nazývajú a hanobia. Takto si počínal dľa svojho spôsobu aj *Anton Kugyelka* miklóšfalušský kaplán, nič nedbajúc, že ten očiernený matrikulár je *Jozef Kugyelka*, notár detvanský. Razom hneď vo dvoch časopisoch, v čísle z roku m. 10-ho júna „*Alkotmány-u*“ a 13-ho júna slovenského „*Kreštana*“ znosil kňaz tento detvanského notára.“

Behom pojednávania ale z vyznania svedkov vysvitlo, že kňaz tento ešte veľmi malo písal, tie podlé a špinavé veci len teraz mohli počuť tí, ktorí jich počuli. 37 svedkov sa dostavilo, medzi ktorými ženy rozprávaly, jak matrikár ten oproti nim nemravne sa chová. Tieto čiastčnosti ani opisania niesú hodné. Okrom toho zjástilo sa o notárovi ešte, že je náruživý biják.

Fiškuš osvedčil, že behom pojednávania z vyznaní svedkov také okolnosti vysvitly, týkajúce sa úradného pôsobžnia žalobníka, z ktorých neotajitelne vidno, že tu žalobník nielen že právo žalovať nemá, ale ktoré rovno vyzývajú, že ačsa skončením pojednávania cieľom ďalšieho vyšetrovania k trestnej stolici preložené byť majú. — Preto ani nepozdvihne hlasu proti obžalovanému a zo svojej strany od žaloby odstupuje.

Dr. *Béla Zboray*, zastupiteľ žalobníkov, pofutovania vyslovuje nad tým, že *fiškuš*, od žaloby odstupuje. Pôverník jeho sám bude žiadať proti sebe disciplinárne vyšetrovanie a napadnutú česť svoju takto obráni.

Obhajca dr. *Alexander Seemadaam* nedrží obrannú reč, ponevác niet obžalovaného. Za povinnosť si pokladá *fiškušovi* vďaka vysloviť za tak zriedkavé a dosť uznať sa nedajúce pokračovanie, že od žaloby odstúpil a jeho klieutovi k úplnej satisfakcii poslúžil. Pojednávanie toto dopomohlo k mnohým zajímavým dátam — nech slúži k smúdeniu tým početným notárom a matrikárom, ktorí *Jozefa Kugyelkovým* poobné gazstva páchať sú náhsylní.

Po krátkych rečiach i radenia sa sudcov len na krátko trvalo a volačo po dvanástej hodine *Leo Zsitvay* vyhlásil výrok, dľa ktorého ďalšie pokračovanie proti *Antonovi Kugyelkovi* prestáva a k zaplateniu trov, čo uročilo 644 zl., erar sa odsuduje. V jednom všetky na kriminálku túto vzťahujúce sa akta oddávajú sa administratívneju poverníctvu stolice zvolenskej tým cieľom, žeby ohľadom na tu behom vyšetrovania pod prísahou osvedčenú ťažkú žalobu proti matrikárovi a notárovi *Jozefovi Kugyelka* dirisciplinárne pokračovanie zavedené byť mohlo.

Čo nám doniesol liberalismus.

Dnes niet toho hospodára, roľníka, ktorý by sa nežaloval, neponosoval pre malý dôchodok z majetku a pre neprimerane veľké dane, porcie. Sotvi že je v stave vížiť a dane poplatiť, odložiť si na ďalšie neprajné časy o tom ani snívať nemôže. A keď si ten roľník predsa niečo usporí, nuž veru nie z hospodárstva, ale musí sa obzerať po bočných prácach, — ba vo väčšine sediaci len z tých pobočných prác, aké sú furmanky, stínanie hôr, pltničenie, zárobky v Pešti a inde, sklárstvo, drotárstvo a inšie domové priemysle, — sú v stave dane poplatiť a rodinu udržať. Prečo že uteká ľud do Ameriky? Veru nie z roztopaše ale pred hladom. O príčinach úpadku roľníctva až mnoho bolo popísano a vraveno. Sú to s čiastky veľké dane, porcie, s čiastky ale tí z Holiče sem dosťahovavší noví vlastenci, ktorí rusnakov, dľa soznania liberálnych ablegátov, na mizinu priviedli. O týchto posledných teraz čuším, to je vec teraz taká „netykaj sa ma“.

O židov len dobro slobodno vraveť najmä písať, ináčej obanuješ. Nuž ale veď o nich ani písať netreba (?), pozná ich každé dieťa dedinské. Oj známe ich!

Ale tie dane! Teraz bol práve vo snemovni pretriasaný rozpočet ministra financií, ktorý dene sbiera. Predloha činí na rok 1897 dôchodku 307·582·306 zlatých, to sú samé porcie, toľko dane štátnych platíme. A teraz zrovnajme tieto dane s daniami roku 1882. V tomto roku príjem činil 227·996·000 zlatých. Čo z toho nasleduje? To že, v roku 1897 my občania uhorskí o 79·586·306 zlatých viacej dane platíme ako v roku 1882 teda pred 15 rokmi!

Z čoho že vyrastly tolme tie dane? Či obyvatelia bohatší ostali? Zvlášte roľníci sa lepšie maju, bo veď to každý vie, že najväčšiu čiastku dane platia hospodári od pozemkov, bo daň peňažníkov a burzianerov by hádam sotvi stačila ministrom na penziu. Veru nie sme bohatší, ba o mnoho chudobnejší. A predsa platíme mnoho viacej.

Pravda je síce, že daň pozemkova je i teraz tá istá ako roku 1882 tá sa nezväčšila. Ale práve to je tá chyba, že je i teraz tak veľiká, bo sa mala aspoň o polovicu zmenšiť, keď sa aj dôchodok pozemkov o polovicu, kde tu i o viacej zmenšil. Dľa úradneho šacovania stala pšenica roku 1882. 11 zl. 40 kr. a roku 1895 už len 6 zl. 74 kr. Žito roku 1882. 9 zl. 47 kr. roku 1895. 5 zl. 81 kr. A tak je to i s jačmeňom, s ovsom, kukoricou a so všetkými strukovinami.

Z toho vidíme, že sa dane pomerne dvihaly ako dôchodky padaly tak, že keď k. pr. cena pšenice o zlatovku padla týmto činom na daň platiaci ľud 10 i viac millionov farchy sa uvalilo. A to preto, bo hoc aj zbožie zlacnelo, za to ale dane vstaly tie isté. Čo chybalo to naši liberálni ministri veľmi múdro vynahradili.

Povymýšľali toľko všeliakých daňov, že vari okrem povetria a slnca je už všetko oddaneno. Tu máme tie rôzne potravné dane. Platíme od špiritusu, vína, piva, cukru, petroleju, mäsa to všetko činí dovedna 71 millionov. A tie potravné dane zase len nás chudobných tlačia, boháči ich sotvi cítia. Čo že je bohatým tych 6 krajciarov od cukru alebo 15 kr. od špiritusu? Tie potravné dane nás tlačia ukrutne, pod tymi stonú chudobní roľníci, sediaci, nádenníci.

Ale dosť z týchto smutných vecí. Každý vidí kam priviedlo nás gazdovanie a šafarenie liberálne. Platíme a z našich peňazí nám sa sotvi dačo dostane. Hynieme a tí liberáli ešte plesaju a radujú sa tomu, veď v akej miere ľud chudobneje v tej miere hrstka panujúcich bohatne.

A ešte, Bože moj! ako vedia tu stoná-sobnú daň zinkassovať! Bezohľadne uvalujú dane ale pri inkassovaní tam prestáva všetek cit ľudskosti. Plat či máš z čoho či nie, či sa zadlžiš, či nie.

Len dokiaľ to trvať bude. I tie najbohatšie žriedla vyshnu. A keď Pán Boh dopustí povodne, kamenec, oheň a znivočí všetko čo bude potom, kto má platiť? A keď ani notári, ani financi, ani eksekutori nebudu v stave vy-presovať tu daň zo ubiedeného, na žobrácku palicu príšlého ľudu, odkiaľ vezmete vy múdri liberáli peniaze, alebo aspoň dobrej rady.

Liberálnemu panovaniu sa musí koniec učiniť, bo žobráci budeme onedlho. Hľa v Rakúsku sú ľudia mudrejší, tam pekne ruče pochovali liberalismus pri voľbách len na znak a pamiatku ostane z nich niektorí na sneme. Šťastliví Rakušania! Ale tí sú aj chlapi do raduti sa nedali podplatiť, ani zväbiť, ani zotrašiť, ako u nás. — Učme sa od nich.

Jablonovsky.

Židovstvo a zednárstvo.

(Pokračovanie.)

A teraz pítam: či je to možno, aby na dačo súci kresťan katolík, ba i len koľko-toľko poctivý statočný človek, občan, ktorému nepovedám to večné, ale i len to časné, politické

blaho jeho vlasti, jeho národa, jeho rodiny, familie na srdci leží, či je to možno, pítam sa, aby si mohol žiadať, priať, želať, by on, jeho vlast, jeho národ, jeho rodina, familia do tak hrozného, hnusného otroctva židovského upadli? Či je to možno, aby jeden kresťan katolík, jeden statočný, poctivý občan sám kuval, pripravoval, alebo kuvať, pripravovať pomáhal tak ťažké putá, refazi, okovy pre seba, pre svojích spoluobčanov, pre svojích spoluobratov? Či je to možno, aby sa kresťan katolík, poctivý, statočný človek odhodlal tú paľravú, nenasitnú, všetko tráviacu pachtivosť, hltavosť po majetku židovskej koterie ukájať, uspokojovať. A aj tu sa končí sloboda ku tajným spolkom, ku zednárstvu privfeleným kresťanom: s telom i s dušou do ohavného kruteho otroctva židom vydaným byť! A predsa bohužiaľ, jak veľmi sa táto židovsko-zednárska sekta — táto háveď, táto sberba satanášova — i u nás v Uhorsku rozmáha, rozširuje. Vláda, všetci ministri, temer všetci štátni uradníci, väčšina ablegátov na diete, a všetci tí, ktorí so židovsko-zednárskou vládou za jeden remeň fahajú, áno i nejední (?) kňazi, zvlášte tí, ktorí sa chvastajú, „én liberális, kormánypárti vagyok, voltam és leszek,“ všetci neprislúchajú ku židovsko-zednárskej zlorečenej, prekliatej, kliatbou Božou ztíženej sekte, prislúchajú do „cirkvi satanášovej.“

Čože je ale toho príčina, že sa táto ohavná, diabolská židovsko-zednárska sekta tak veľmi rozmáha? Na túto otázku smele odpovedám to, čo sv. Hyeronim povedal o barbaroch svojho času: „Peccatis nostris barbari fortes fiunt.“ T. j. Hriechami našimi barbari sa mocnými stávajú. Hriechami našimi zednári, títo noví barbari, mocnými sa stávajú. Z našich chýb, z našich hriechov, z našich nepravostí nabierajú títo noví barbari svoju silu, moc a vládu. A tie naše chyby, hriechy, nepravosti sú: bojácnosť, bázeň ľudská, zbabelosť, [milovania pohodlnosti, zatupelá chabosť, luštovská lenivosť. Pítajme sa len väčšiny všetkých národov a oni nám odpovedia: že náuky, licomernosť, falošnosť, pokrytstvo, farizejstvo, nezbednosť, šibalstvo, rafineriu, huncuteriu, gazemberiu židovsko-zednársku v oškľivosti a nenávisti majú. Ale ďalej . . . zostáva to len pri tom dobrom cítu. A predsa, jestli sa od toho dobrého cítu, ku činu, ku skutku nekráča, ide sa neomýlne ku hroznej, strašnej, hrúzyplnej katastrofe v ústrety. Nastanú záplavy a povodne ovrúbené penou — krvavou.

Sv. Otec Leo XIII. vydal sveto chýrnu, výbornú encykliku: „Humanum genus,“ dno 20. apr. 1884 proti tej diabolskej židovsko-zed-

nárskej sekte. Sv. Otec si to žiada, by o tejto ohavnej diabolskej sekte všetci veriaci i diatky, schovanci, žiaci, slovom všetok ľud poučovaní boli, o jej podliactve, o jej zkazonosných, záhubných jak pre cirkev, tak pre štát, a pre celú spoločnosť ľudskú. Sv. Otec to žiada, aby si to biskupi a kňazi za svätú svedomitú povinnosť pokladali, ľud sebe sverený pri každej danej príležitosti na túto diabolskú cirkvi svätej a ľudskej spoločnosti na najvyšš zkazonosnú záhubnú židovsko-zednársku sektu upozorňovať. Tak to žiada sv. Otec v onej výbornej encyklike „Humanum genus.“ — Kongregácia Inquisicii v Ríme z naloženia sv. Otca rozposlala Instrukciu na všetkých celého sveta biskupov, v ktorej sa im nakladá za svätú svedomitú povinnosť, aby slovom i písmom i sami i skrze podriadených sebe kňazov ľud sebe sverený poučovali, jemu vysvetlovali, nebezpečenstvo tajných spolkov, menovite diabolskej sekty židovsko-zednárskej, o ktorej pojednáva encyklika „Humanum genus.“ — A ako že sa u nás v Uhorsku tento rozkaz sv. Otca plnil a plní? Koľko že je u nás tých biskupov a kňazov, ktorí by boli tento rozkaz sv. Otca uposlúchli, encykliku „Humanum genus“ veriacemu ľudu v chrámoch Božích publikovali, prečítali vysvetlovali? Koľko je u nás takých farností, v ktorých bohužiaľ, o výbornej encyklike ani chýru ani slychu. V mnohých farnostach ľud veriaci nič, vonkoncom nič nevie o diabolskej Bohu Ježišu Kristu a jeho sv. cirkvi na najvyšš nepriateľskej sekte židovsko-zednárskej. Prečo? Preto, bo nikdy nepočul od svojého kňaza, farára ani len slovíčka o tejto diabolskej sekte. A prečo že mnohí kňazi pred veriacim ľuďom ani zmienku o tejto diabolskej židovsko-zednárskej sekte nikdy nečinia, jako by ani o nej nič nevedeli?*) Preto, že sami s ňou za jedon remeň fahajú, na stránku židovsko-zednárskej vlády kortešujú, na jej stránku ablegátov do diety volia a za to judášsku mzdu dostávajú. Ešte nebožtík slavnej pamäti pápež Pius IX. v roku 1873. takto napominal: „Bojujte proti oným nočným spolkom — zednárom — ktoré bez strachu tvrdia, že smerujú ku spoločenskému úžitku a pokroku, kdežto hľadia skloniť cirkev Božú pod tvrde jarmo otroka, aby ju, zneužívajúc všetkých prostriedkov moci, opetovanými ranami povalili, rozšliapali a pokúď možno zo sveta zprovodili!“

(Dokončenie nasleduje.)

*) Lebo náš ľud, chvala Bohu, o tom nič nevie.

Roľníkova.

Sa! sa! volky
kolo roľky,
vrtajte ten záhonec!
Mäkké sience,
viky vence
dojdú námah na koniec.
Sa! sa! sivi
zadumčivi.

Robme brázdy
v priestor prázdny,
čo som právom zdedičil.
Sejme semä
do tej zeme
ako vždycky, tak i včil,
bodro, živo,
starostlivo.

Sibni synku,
pochyť žinku,
nebuď taký galbavý!
Chutná práca
sa vypláca,
mysel, vôľu napravi.
Nuže hbile,
náležite!

Sem sa brána!
v mene Pána
melči tvrdzu, hrudy hryz!
kavky, vrany,
zoble plany
druh pandravov, žrúci hmyz,
ať neštípu,
klík nerýpu.

Nóť škorvánku
v jemnom vánku,
vylievajže krásy dúm!
Až vyrastne
zbožie šťastne,
oblaži ta slastný šum,
uspi vše ti
drobné deti.

Otče z neba!
prosim Teba,
opatruj včul gazdu stráň.
Ros, hrej pôdu,
zavrát škodu,
od ľadovca, vichra chráň.
Drž ju mile
v plodnej sile.

Žehnaj, zveľad
zrno, čelad,
daj rodinke, čo treba:
prajné časy,
ťažké klasy,
veselú žeň, hoj chleba,
lásku k Tebe,
pokoj, nebe.

Sa! sa! volky
domov s roľky
s kroka na krok, po tichu.
Viem zaiste,
ustaly ste,
žiadate si oddychu.
Sa! sa! sivi
zadumčivi.

Dlhomír Poľský.

Čo sa stalo po voľbe?

(Skutočná udalosť).

Po varínskej voľbe sa to stalo. Akýsi žid menom Mojšiel Ábraham cestoval z Turčianskeho Sv. Martina do Žiliny. Nepatril medzi tých bankárov, ktorí chodia po prvej, alebo druhej triede, keď idú na vlak, ale medzi tých dedinských židákov, ktorým bola dobrá aj tretia klas. Smelým krokom vstúpil na stanicu; jak voliaky špehúň prezeral ľudí, a keď videl našich sedliakov v hromadke stáť, rozprávať sa, prešiel okolo nich, zasmial sa, tak, jakoby chcel povedať: „no sú toto za občania! snáď ti majú tiež volebné právo? hlúpa sedlač.“

Nepočul tieto slová nikto; každý ich môhol ale z jeho tvári sčítať, pod ktorou sa jedon hrubý, škarový krivý nos pánštil. Beda by mu bolo bývalo, keby to bol povedal tým našim sedliakom! takto ale nikto nevediac o jeho myšlienkach, každý ticho s opovrhlivým pohľadom bľusknul naňho. Čítil to, že si veľmi ho nevšímajú; toto ho ale nepokolomútilo, on ďalej obzierať našich ľudí, skúmal ich, a koľkokol'vek ráz sa prešiel okolo nich, pod fúzy sa zasmial.

— To je jakési čudné židisko — povie Martin Kováč, keď sa trochu zdialil od nich.

— Aj mne sa tak zdá — odvetil Janko Vážny, lebo tak si chodí, tak sa rozhadzuje, tak sa škerí, jako by bláznivé huby pol požral. Ja nemôžem návidieť takýchto ľudí. Čo nás ma obzierať! či nevidel človeka? A jako ti poziera? To bude voliaky ganef.

Ozval sa hlas železničného sluhu, ktorý upovedomil cestovateľov, aby si išli karty brať. Každý utekal. Naši rodáčkovia počkali, kým prestala trma-mrva. Žid bol medzi prvými. Keď obdržal cestovný lístok a ich videl na boku stáť, zas sa len zasmial. Netrvalo to dlho a aj naši dostali karty. Všetko bolo v poriadku; železnica ešte neprišla. O pár minút aj tá dorazila a cestovatelia náhle pospiechali k železničným vozom. Tu nebolo mnoho meškania; a bár aj konduktor mnoho teremtetoval, keď videl našich Slovákov, tislul ich, trepal, bez milosrdenstva social: však predsa sa im len jakosi našlo miesta; všetci boli v hromádke.

Odfujasdila železnica. Začnúli sa rozprávať vo vozoch; politizovali im primeraným spôsobom. Odrazu sa sdesí Jozef a drgne susedu rieknuť ticho:

— Pozriže! tá hnusoba, zas je tu; čo ho parom doniesol. Ja neviem, že nám vždycky chodí na oči.

— Je to čudný, tojest divotvorný zver — odpovedal na to Janko — ktorého sa ja však nebojím. Žid je to mu z očí vidím, lebo tak škaredo hľadí, jakoby nás chcel sožrať.

— No vidíš Janko — zas odpovedá Jozef tichým hlasom, s takým pánom sa musíme viesť. Už je koniec našej reči; priam som chcel o takej vážnej veci rozprávať, ale sa bojím tejto potvory.

— Čo je to? . . . Čo? . . . čo sa rozprávate? ozve sa tázajúce Martin.

— Nuž toť — odpovedá Janko, Jožko vraví, že sa on bojí vyprávať; žeby sa mal o vážnej veci povypávať, len že ho čosi mrzí.

— Mrzí? hah! . . . ešte čo? — odvetí Martin, vari sa bojíš bratku? Koho? Prečo? Rozpravaj sme! nič ti nesmie nikto urobiť; však pravdu môže človek rozprávať kdekolvek. Politizovať môžeme aj my, to nám nezakáže nikto.

— Tak je! ozvú sa všetci ostatní, na čo sa Mojšiel zas len zasmieje.

Začali teda politiku pretahovať. Rozprávali smelo otvoreno. Jedon bol napalený, druhý skoro plakal, tretí by bol vyhodil toho žida hneď do Váhu, jak prišli k Vrutkám. Každý volačo mudrého povedal; Janko Važný ale najmúdrej viedol rozhovor. Nepredarmo bol horárom, vie dobre pozorovať, chodiel aj viac škôl: a preto môhol aj viac vedieť, jako ostatní.

Keď presadii vo Vrutkách, zas sa ďalej rozprávali. Tu už ale nie len smelo a otvoreno, ale ostro, napáleno, lebo na ich nešťastie zas to židisko do toho istého voza vysadlo, kde boli aj oni. Jak náhle prehovoril niečo, zaškeril sa, vysmial ich, čo do strašného hnevu priviedlo sedliakov.

— Ale čo ho čert nosí za nami — povedal Ondrej Režný. Tak by ho surel, čo by mu hneď zo dve rebra zlámal!

— Nehaj ho; čo ta po ňom! Žid je len židom, neni hodno, aby si kresťan s takým chamrdákom ruky zababral. Však mu ja vyčítam, nech len prindeme k Varínu!

— Nerob že nezbednosti Janko — riekne ticho Jozef, aby nás nezavreli.

— A veď mu nič neurobím! troška sa podiškurujeme — odvetí Janko.

— Len sa potom nepobite.

— No ešte čo? veď neni hoden, aby ho chľapel po tom hnusnom nocháli. Síce za jeho posmešky by zaslužil pár ošlinkov, ale môhol by mu jedno vylepiť, ohluším ho, toto predsa nechcem urobiť, veď je človek.

— Pravdu máš! ale by sa ho zešlo vymastiť.

— Nechaj to len na mňa Jožko môj!

Prišli k Varínu. Zvedavý bol Jožko, jako povede Janík rozhovor. Ani si nemyslel, žeby taký mudrý bol, že keď videl, jako začal rozprávať.

— Nuž viete milí bračekovia? čo znamená toto mesto — vážnym hlasom sa pýtal. Viete že tuto sa stalo mordárstvo najväčšie na svete, lebo našich rodákov pozbavili slobody? My sme otroci, židia panujú nad nami.

— Ano židia — dosvedčili všetci.

Tu sa zas smialo to židisko. Nato sa ho pýta Janko tým istým hlasom, jako začnul rozprávať:

— Prečo vy posmievate nás? Dávam pozor na vás od začiatku, videl som ale, že už mnoho raz ste sa z nás vysmiali.

— Jhá? jakým pátom? Jhá sáa neschmiem smáť?

— Môžete sa smiať koľko chcete, ale nie z nás.

— Čo? a jhá sa zľas smehjem?

Ano z nás!

Tu sa osmelí žid a povie:

— Čo vy rozumiete pholitike? vy to viete rozhodnúť, čo sa tam stalo? Vaší kňazi vám trubia do hlavy, bez toho, žeby sami rozumeli pholitike.

— Kto to vraví? Ty sa opovážiš takto rozprávať. Veď fa tak opalím, že hneď si mrtvý.

— Thy? mňa? — pýta sa bezočive žid.

— Ja! Snáď myslíš, že neviem, čo je vo veci? vás zastáva vláda, preto ju zastávate aj vy: a my trpíme! Taký blázon som neni, žeby som sa s tebou bil, ale ti dokážem ty chamrdák sprostý, že ja mám viac rozumu v pate, jako ty vo hlave.

— Thy máš rozum hlupý sedliak? vám treba hlas? čo vhy viete čo je pholitika?

— Len židi vedia, čo? teda my len platiť máme? Ej židáčik, veru ty máš dobré sify! len že ti ja ukážem, kto má pravdu.

— Hadám vhy sprostí sedliaci!

Pri týchto slovách taký jed vstúpil do Janka, žeby ho bol s tým obuškom hneď ovalil, čo mal pri sebe, keby ho neboli prichytili. Tíšili ho všetci; prosili, ruky skládali, hladkali: to židisko ale sa len zas smialo. On utichnul, rozvažito pozrel, na toho hnušnika a ďalej rozprával:

— Teda neni väčších podliakov na svete moj milí, jako liberáli a židia. Žid sa dá zapredať za čo kolvek, tak isto aj liberál. Vo Varíne sa to isté stalo; len že ich málo bolo všetkých do hromady. Čo mali robiť? Našich odmrštili, nepustili do mesta, rozohnali so žandarmi, a tak prenasledovali, jak divocí. Toto že je sloboda? Je ti to za sloboda!

— Pohlušif by ich bolo treba — rieknuť nahnevano Martin; nič inšie nezaslúžia. Im je dovoleno čo chcú, nám všetko zoberú.

— Na čo si dathe? — zas sa ohlásil ten žid.

— Pýtal sa fa kto? židáčik čuš keď sa fa ne-pytajú.

— Jha mhôžem rozprávať; mhám slopotu!

— Naši boli istí že vyhrajú; rozprával ďalej Janko ku svojim, pri takomto násilenstvi, ale prepadne všade. Čo bude mať jakúkoľvek väčšinu ľudová strana, keď takto budú, prepadne. Tí páni, ktorí viedli voľbu, môhli by si dobre zapamätať, že v cudzozemsku nezachádzajú tak s hovädmi, jako oni s ľudmi! A ešte sa ti ohlási jakýsi Valér Šmialovszky, že vraj všetko išlo v poriadku. Ale má tento človek mselosť? čo myslíte?

— Dozaista je liberál — vravia ostatní.

— A jaký!

— Veru taký! a keby si vedel čo mu toď v novinách nadali.

— Tak je to; na čo zastával nepravosť. Myslel si, že je on celkom čistý, s pravdou vyvolený a tam mu veru ukázali, čo je on.

— To není thak! — zas sa ozval židák. Vy ste kmíni nie on. My si nášho ableghatha cthíme, vy nemathe mať hlasy,

— No veru nám dávaš! Ty hlupé židisko čítaj tie chybné uherské noviny „Alkotmány“ a budeš vedeť, jako ho tam vyobracali. Čo sa toho týka, či my máme mať hlasy alebo nie, to je naša vec. Či my neplatíme daň? či sme my není občania tejto vlasti? Či len židi a liberáli tu bývajú?!... Čo? Teda my sa nerozumieme politike? Takej veru nie, jako vy: k míneniu! Postriekali by vás, keby bola spravodlivosť na zemi.

— Ba vás odpovedá surne žid — my vás povešame tak na križie, jako vášho Ježiša! Rozdrápeme kňazom reverendy; pozavieraťe vám kostoly; budete našimi sluhmi: lebo ste hlupí všetci!

— Komu to vravíš? mne?! našim kňazom? Vy? O ty hnusa, veď by som ťa ohlušil pre túto reč! Teda my len toľko práva máme? My ktorí vás chovame? Bratia moji koniec je, viac ze židom slova neprehovorím.

Ten žid sa zas zasmial.

Železnica prišla do Žiliny. Žid zešiel a hneď išiel štatiónsefovi. Obžaloval tých čo s ním cestovali, ponevác búreli a chceli ho zbiť.

— Kde sú? pýta sa barón Kloch.

— Jha veru neviem už sa kdesi ztratili; nech len pošlú prosím žandárov, šak ich jhá pochytám.

— Strať sa žid smradlavý, odzovedal na to Kloch — už som dosť rozkazoval žandárom a taký som chybný, jako by som v illavskom arešte bol zavretý býval.

Žid odešiel ešte s krivším nosom; naši ho potom ale na ceste dobre vydrali, tak že sa viac neposmieval jednoduchým sedliakom.

Ján Žilinský.

Vysvätenie biskupov. Gr. Gustáva Majláth-a, pomocného biskupa sedmohradského, kardinál a kniežaprimáš, Klaudius Vaszary s pomocou druhých dvoch biskupov po Veľkej Noci vysväti v Ostrihome. Ján Ivaokovics-a, rožnavského biskupa vysväti v druhý deň veľkonočných sviatkov v Kaloči, kde nový biskup pred 23 rokmi svoju primiciu (prvú sv. omšu) držal.

Židia medzi sebou. Žid krivonos hovorí k židovi krivonohí: Ti sa voláš anjel po nemecky, ale ty si skutočne čert. — Krivonohí odpovedá: A ty sa voláš po nemecky lev, ale ty si už skutočne smradlavý pes.

Búrka. Z 18. marca na 19. v noci bola v Orave veľká búrka, víchor neslýchaný v takýto čas. Hrmelo a blískalo sa strašne a dážď sa lial ani z cievlak. Následkom toho vody veľmi pribýva. Ináčej tu už počali jarné práce.

Lacný minister-predseda. Jeden handlé predáva obraz (portrét) ministra, b. Banffy-ho: „Nech kúpia, pán veľkomožný, veď ho už za 50 krajciarov

dám.“ — Pán: To je dosť lacne, nuž ale keď to nie dobrý minister-predseda. — Handlé na to odpovedá: Vi hájst? Či by ste za 50 krajciarov dobrého ministra žiadali? Mboh.

Neskoro sa pítala. V Brezovej postane kavová mašina, ktorú aj železnicu volajú. Jedna pani s dcérou vystúpila z vagonu, keď príletí k ným jeden mládenec, ktorý s tým istým cúgom prišiel z Budapešti, a s tým výkrikom: „Nénike!“ boská jej ruku, ustá, a potom aj dcéru. To sa stalo skoro v jednom okamžení. Pani sa len díva lebo mládenca nepozná, a potom sa píta: Nuž ale s kým máme to šťastia? Nestalo sa nič: to bol jej sestry syn, ktorého už päť rokov nevidela, a ktorý prez ten čas krásné fúziky dostal, preto ho hneď nepoznala.

Do Ameriky. Lebo nám tu tak dobre pod liberálnou vládou, preto obyvateľstvo hľadá si novú vlasť. Vrchnosť na darmo chce tu držať ľud, keď nemôže žiť. Vystahovanie je najväčšie v Spiši. V minulom roku úrad podžupanský vydal 1943 cestovných listov, ale počet vystahovateľcov je o moc väčší, lebo najviac bez cestovných listov vyvandrovali do Ameriky, kde každého prijímajú, kto zná čítať a písaf.

Do väzenia vrhnuté duchovné osoby v Halíči. V Zidavčine v čas polskej voľby do žalára vrhla vláda viac duchovných osôb v Stanislave, v Tarnopoli atď., aby ľud bez pastiera zostal. V Davidove jedna celá kompánia pechoty a pädesat husárov a osem officierov merkujú na — židov, vraj že na poriadok. Židia sa toja, a bez príčiny vojsko pítajú do vjes, tak že v jednom okrese celý regiment husárov je v dedinách rozložený. Hruzné peniaze to musí stáť (to jest obyvateľstvo) platiť, aby sa židia nebojili.

Požiar. V Dlhopolci 15-ho t. m. večer vypukol oheň a chalupu, mašale a 2 kusy dobytku Bubničke Firke zničl. Menovaná osoba s radosťou prišla domov z Bytče, kde pravotu oproti Katarine Duríšeke vyhrala, avšak sotvy že unovaná usnula, už príbytok jej v plameňoch stál. Jestli sa obratní Dlhopolci hneď neshrknú a oheň nezahatia, kus dediny vyhorí. Oheň bol zaiste akcejsi podlej pomsty následok.

Trenčianski vojaci v Cube. Ako nám z Chicaga sdeľujú, dvaja tamejší dlhopoľskí občania, slobodný Tabačik a ženatý Friščák šli čo dobrovoľníci na Cubu so vzbúrenými povstalcami proti Španielcom bojovať. Hľa, hľa, jakí to smeloši.

Strach medzi kresťanmi na východe. Turci zase sa dali mesiarif kresťanov temer všade, kde ešte mohamedáni panovať môžu. Tak v Malej Asie, v meste Tokat napadli kresťanských armenov, viac ako sto zofali z ných a potom lúpežili a kradli v jejich domoch. Vyslanci europejských vlád spoločné pokroki činili pri tureckom cisáre, ktorý poslal deputáciu na vysvetlenia toho prípadu; nuž ale to vie celý kresťanský svet, že vyslanci sultána vždy chybu na strane kresťanov našli. Aj pod Balkánom v europejskom Turecku, okolo Prizrend veľký je strach medzi kresťanmi, lebo sa boja od nemilosrdenstva pohanov bašibozukov (tureckých vojakov divokých) ktorí, ponevác sultán im nevyplatil ich žold ani ich nezaopatril krmom a obuvom, obyvateľstvo kresťanské chcejú rabovať a mesiarif. Konsuli (vyslanci) europejských vlád požalujú regulárne vojsko oproti divokých bašibozukov, aby mohli oslobodiť poddaných rakúsko-uhorských, nemeckých a franckúzskeých.

VYOBRAZENIE

Dieťať už staly, veď je už ráno. Maminka ich oblečela, a aj ranovna je na stole: káva pre otca a matku, mlieko sladké pre dieťa. Ale najprv treba sa modliť a ďakovať pánu Bohu, že poslal svojho anjela, aby ich ochránil cez noc, a strážil cez deň od všetkej nebezpečnosti. To väčšie dievča už do školy chodí, kde sa naučilo od tých milých mniškách veľmi krásne modlitby; preto ono tam klaší pred menším bratom a mladšou sestrou, ktorí s nevinným srdcom hovoria slovo za slovo, ako sestrička s radosťou modlitbu predvedá; prosia s návalom Otca nebeského, aby im obdržal tých dobrých rodičov, ktorí medzi dvermi počujú a s nima sa modlia: chlieb náš vezdejší daj nam dnes!

Upozornenie!

Ot. odberateľov uctive upozorňujeme, že dielo o L'udevitovi Kossuth je už pod tlačou; prosíme teda tých ktorí sa oň už hlásili, o malú trpezlivosť.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Uctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na koniec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

J. H. Árva-Nagyfalú. Ďakujeme.

Spolok I. č., F. Szvidník. Horváth, Baross-utca.

Putyerka, roľník, Banovce. Dopis sme dostali.

L. Bieliš, Rovne. Článok sme nedostali; prosíme ešte ráz poslať, ale len celkom krátky.

J. O. R. Kokava. List nemôžeme uverejniť, ale sme ho na patričné mesto poslali.

G. Fulas, Botfalú (Sedmohradsko): Takú knihu dostanete v kníhkupectve.

Na druhé dopisy v nasledujúcom čísle odpovedáme.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unožvanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej, direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslene.

Knižná polica.

„*Herkó Páter*“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„*Príprava ku spovedi*“. Modliaca knižka pre deti. Vo viazanom stave stojí 15 kr. Soslovenčil J. Janda. Vydala ju Lujza Csery, Budapest, VI. Podmaniczky u. 15.

Oznam. Ministeriálne nariadenie z r. 1888, ponechajú dobrovoľné hasičské spolky, zaviedlo po krajine povinnaté hasičstvo. Výbor krajinského hasičského sväzku dal vypracovať i v maďarčine i v nemčine pod menom: »Egységes gyakorlati szabályzat, — Einheitliches Exerzier-Reglement«, učebnú knižku pre hasičov. Ponevác podobná učebná kniha potrebná je i v slovenčine, šetriac jednotné krajinské cvičebné pravidlá, prepracoval som v slovenčine mnou r. 1883 vydaný »Cvičebník«.

Názov knižky bude: »Cvičebník. Príručná kniha pre hasičov. Druhé prepracované vydanie«.

Knižka bude mať do 150 strán a 50 kresieb. Velenie je udané v troch rečiach: slovenskej, maďarskej a nemeckej. Cena 1 zl., na 10 výtiskov jeden na dodavok.

Prosím teda priateľov hasičstva: aby sa starali o rozšírenie tejto knižky a aby čím valnejšie sa prihlásili za odberateľov tým cieľom, žeby som vedel, v koľkých asi výtiskoch knižka tlačena byť môže. V Turčianskom Sv. Martine, 19. marca 1897.

Jozef Kohút, veliteľ dobr. hasičského sboru.

Križová cesta čili rozjímanie a vrúcne

uctenie prehorkého utrpenia a smrti Spasiteľa nášho Pána Ježiša Krista. Pod názvom týmto vydal pekne ilustrovanú knižičku Ladislav Rehák, farár v Kuklove (ost. pošta Búr-Szt-György, prešporská stolica). Príručná knižička táto zvláštne v pöstnom čase k pobožnému vybavovaniu križovej cesty príliš potrebná je. Odporúčame ju čitateľom naším, zvláštne ct. duchovenstvu, aby ju pre veriacich vo väčšom počte objednalo. K dostániu je u horespomenutého farára Lad. Reháka. Cena jedného sväzku 4 kr. Jedonásty exemplár zdarma.

„*Velká novina*“ výborný sošit o la saletteskom tajemstve. Za 25 kr. sa môže objednať u redaktora „*Naša Nádej*“ vo Vacove.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7 80—8.15 zl. Raž 6.50—6.55 zl. Jačmeň na krm 4.45—4.50 zl. do pálenic 5.50—6.00 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.85—6.30. Kukurica: 3.45—3.55. Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Kopopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okruhľá: 7.00—7.30, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slama Na postielanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.

6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní sadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovozeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Pre SIJACIE STROJE,

najlepší a čistej farby Olej odporúča

Ján Körmeni
Holics (Nytrianska stol.)

Oznamy pre naše
noviny vylúčne len
vydavateľstvo
Kreššana prijíma.

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kamgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabriek na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznání.
Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

☞ Velebným farským úradom. ☞

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky spláčováce.

☞ Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

2-3. č. Vo Vacove. 1896.

NAŠA NÁDEJ

Mesačné sošity
k poklone preveleb. Sviatosti Oltárnej
a ku cti prev.
Panny Marie.

Majiteľ-redaktor:
Michal Varga,
kaplán vo veľchráme.

Cena na celý rok 80 kr.

Vyzvanie k ct. čitateľom!

Tolko a tolko anonci (inzerátov) uvrejnili už na predávanie kôs, že čitateľstvo už celkom stratilo doveru; aby ale pominul tento podvod, ktorý sa s týma kosami činí, ktoré s tým ohromným humbugom rozširovali, nižepodpísaný som sa vnutený cítil kontrakt urobiť s najchýrejšími a prvými anglickými dielnami kôs, a som v tom spôsobe, že nie akiekoľvek cudzého mena a chyru kosi, ale od prirodnej skutočnosti a dielnosti najchýrejšie anglické srieborné ocelové kosi môžem dať po kusu za

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1.30	1.35	1.40	1.45

K týmto kosám 1 kus pritečného kameňa za darmo pošlem.

Pri jednotlivých nakázkach frankovania platia odberateli, pri nakázky päť kôs ja platím počtu.

To, čo to druhí predávateľa kôs sľubia, znamenite, že sbierateľom darmo dá kosu, ja nemôžem urobiť. Ale keď by som zakusil, že z volakej obcy nákažka príde na 10 kôs naraz, v tom páde odberateľovi jednu kosu darmo priložim. Pri väčšej nákazke dovoľaje sa väčšia priazeň ceny. Kosa je len vtedy pravá a neporušená, keď meno moje nosí. Ja dobestojím za pravosť pri rozposlaní kôs. Zamením vecy, ktoré by sa nepáčily, ale to sa nevzdáva ani medzi tisíc kosami.

Uctive Ján Sárday, Nágoes (Somogyská stol.)

NAŠA NÁDEJ.

*Poklona prevel. Sviatosti
Oltárnej a česť bl. Panny Marie*

Mesačne sošity.

Majiteľ-Redaktor:

Michal Varga,

kaplán

vo veľchráme vacovskom.

Každý mesiac vychádza jeden sošit, ktorého tit. obraz v pôvodnej veľkosti v prílohe podávame.

Krom toho prináša s časom na čas i barvisté obrazy a iné prílohy.

Predplatiť možno kedykoľvek a noví predplatitelia dostanú všetké, od októbra vyjduté čísla.

Predplatná cena na rok 80 kr.

Predplatok má sa zasielať:

p. Michalovi Varga, kaplánovi
vo Vacove.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUCNE

LEN VYDAVATEĽSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

== BUDAPEST, ==

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

== Najoblúbenejšia kosa hospodárov. ==

== Dovčul je 57,500 kusov v obchode. ==

„Hromovej kosy“

rozposielanie
sa započne 1. apríla.

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1:10	1:15	1:20	1:30

Jedon pár kosovej nákovy skladivom 1 zl. 10 kr.

Jedine moje hromové kosa zodpovedajú požiadavkám hospodárov, zvláste skrze to, že ony majú mocné hrdlo, tenkú a ľahkú čepeľ a sú sriadené pre obyčajného kosca, aby sa nemusely dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kosa obyčajne zmäkne. Hromovú kosu nakovanú sám vyrobujem, a 10 kusov s doberkou po pošte posielam franko; ktorá by sa nešíkla, na moje útraty sa mi môže naspíak poslať k zameneniu.

S účtou

VIOSZ ELEMÉR,

gazd. gépek gyári raktára és a »Villám kasza« egyedüli szállítója. *Devecser (Veszprém).*

== Kto obliehá 20 kusov, jednu zdarma dostane. ==

VINCENT MOZSNY

odporúča k láskavému povšimnutia preveleb. duchovenstva
jeho najmodernejším nárokom zodpovedajúcu

FABRIKU NA ORGANY

V Prešporku, Štefánia-út číslo 29
(vo vlastnom dome.)

Hotové organy vo veľkom počte, všetky do
tohoto odboru patriace reparácie sa prijímajú
a za levnú cenu zhotovuju.

Zvláštnejšie diela: v Nitre, kath. chrám G. Sz. Benedeku,
Modore, Prešporku: korunováci chrám, Nagy Magyar-e,
Zurány-e Féltorony-e (mošoňská stolica) Bezeny-e P. Sz.
György-e, Komjáth-e, N.-Ivánke, Sopornyi: farský chrám;
Nagy-Macséd-i, Trenčianskych-Bánovcách, Búr-Szt-György,
Komárne, Tardos-Veselény, Nagy-Bucsán-e atď. atď.

Od 20 rokov známe a chýrne

KARPATSKÉ ZDRAVOTNÉ PILULKY

vynajdené a pripravené jedine **JÁNOM FRIEDRICHOM**, lekárnikom v **Malackách** (*prešporská stol.*)
sú **vzácnym a lacným domácim liekom**

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému katarhu, zpuehnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatulka s **15 pilulkami 21 kr.**, balíček obsa-

Známa ochrany

hujúci **6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr.** Keď sa k cene piluliek priloží **20 kr.** a peňažitá hotovosť keď pošle sa poštovou poukázkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkovek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jedine zasielateľstvo u **Jána Friedricha**, lekárnik v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z podakovaní.

Blahorodý Pán Apothekár! Prosím, ráčte mi hneď 2 škatulky vašich vzácných karpatských piluliek poslať, lebo už nemám viac s nich, a vaše pilulky staly sa v mojej domácnosti nevyhnutne potrebným liekom.
Bács 26 sept. 1896. S účtou **Jakub Holtinger** kupec.

Ctený Pane! Uctive prosím, aby ste mi čím skôr, jestli možno, obrátom počty tri škatulky vašich výborných karpatských piluliek zaslal.
Marburg-Steiermark 30 júni 1896. S úplnou účtou **Karol Tögl** k. v. R.

Vefactený Pán Apothekár Friedrich! Ráčte mi poslať jednu škatulku vašich výborných karpatských piluliek, ktoré veľmi dobre účinkujú, a ja ich budem vďačne i iným odporúčať.
Falgendorf (Morava) 30 júni 1896. S účtou **Jozef Schulz**.

Blahorodý Pane Apothekár! Ponevác som už u vás pred pár rokmi objedu ané zdravotné karpatské pilulky spotreboval, ktoré oni slúžily k zdraviu, prosím zas o päť škatuliek karpatských piluliek obratom počty zaslať.
Kumbaja 12 okt. 1896. S úprímnou účtou **Albert Brandt** roľník.

Ctený Pán Apothekár! Prosím ich znova, aby mi ráčili zaslať jednu škatulku Karpátových piluliek. Já užívam tieto už dvanásť rokov, a dosavád som so žiadnym liekom taký výsledok neobslahul.
Dač, 12 okt. 1896. S účtou **Jozef Nemes**.

Vefactený Pane! Prosím, zašlite mi z vašich najvýbornejších karpatských piluliek zas zo dve škatulky, lebo ony veľmi dobre účinkujú proti žaludkovým nemocam.
Dolní-Tiszovnik 30 júla 1896. Ostávam s účtou **Stefan Sutorisz**.

Vefactený Pane Apothekár! Budte prosím tak dobrý, pošlite mi 5 škatuliek vašich vzácných piluliek. Pilulky tieto užívam už 10 rokov, a nemôžem sa viac bez nich zaobijsť.
Nagyak 11 júla 1896. S úplnou účtou **Ondrej Fabri**.

Ctený Pán Apothekár! Prosím vás, zašlite mi dve škatulky vašich výborných zdravotných piluliek, lebo sa ľahko dajú udržať, a myslím že sa už všade rozšíria.
Lustenau (Voralberg) 24 sept. 1896. Ostávam s účtou **Anton Müller** kováč.

Vefactený Pane! Pošlite mi 6 dósni vašich všeobecne chýrných odvodzujúcich piluliek. S povďakom ostávam za to s účtou
Viedeň 12 nov. 1896. Dr. **Adolf Hoffmann**.